

Перетятяко Юлія Митрофанівна, канд. економ. наук
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

АКУМУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ОСНОВНІ ЗАСОБИ ДЛЯ БУХГАЛТЕРСЬКИХ, ПОДАТКОВИХ ТА СТАТИСТИЧНИХ ПОТРЕБ

Згідно з п. 8 ст. 19 Господарського кодексу України суб'єкти господарювання зобов'язані вести бухгалтерський облік, а також складати та подавати звітність про господарську діяльність підприємства згідно із законодавством [1]. В тому числі і інформацію про наявність та стан основних засобів. На сьогоднішній день виділяють фінансову, податкову та статистичну звітність. Кожен із цих видів звітності має свою мету (табл. 1).

Таблиця 1

Мета складання фінансової, податкової та статистичної звітності

Найменування показника	Вид звітності		
	Фінансова	Податкова	Статистична
Нормативно правовий акт	Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”	Податковий кодекс України	Закон України “Про державну статистику”
Мета складання звітності	Надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства для прийняття управлінських рішень [2, п. 1 ст. 3]	Нарахування та (або) сплата податкового зобов'язання. Документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та (або) сплаченого податку [3, п. 1 ст. 46]	Отримання всебічної та об'єктивної статистичної інформації щодо економічної, соціальної, демографічної та екологічної ситуації в Україні та її регіонах і забезпечення нею держави та суспільства [4]

Дані таблиці 1 свідчать, що складання фінансової, податкової та статистичної звітності має різну мету. Так, метою фінансової звітності є акумулювання інформації про господарську діяльність суб'єкта господарювання; податкової звітності – нарахування та сплата податкового зобов'язання; статистичної звітності – формування інформації про масові соціально-економічні, демографічні та екологічні явища.

У зв'язку із різною метою складання та подання фінансової, податкової та статистичної звітності дослідимо яка інформація про основні засоби має міститися у формах звітності залежно від мети її складання.

Методологічною основою формування інформації про основні засоби у бухгалтерському обліку суб'єкта господарювання є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 “Основні засоби”. Інформація про основні засоби акумулюється у звіті під назвою “Примітки до фінансової звітності” (форма 5).

Згідно [5] у примітках до фінансової звітності розкривається наступна інформація про основні засоби [5, п. 36-39]:

- вартість (первісна або переоцінена), за якою основні засоби відображені в балансі;
- методи амортизації, що застосовуються підприємством/установою, та діапазон строків корисного використання (експлуатації);
- наявність та рух основних засобів у звітному році: первісна (переоцінена) вартість та сума зносу на початок звітного року; первісна вартість основних засобів, які визнані активом, з виділенням вартості основних засобів, отриманих в результаті об'єднання підприємств; сума зміни первісної (переоціненої) вартості та зносу основних засобів у результаті переоцінки; первісна (переоцінена) вартість та сума зносу основних засобів, які вибули; сума нарахованої амортизації; сума втрат від зменшення корисності і сума вигід від відновлення корисності, відображені в звіті про фінансові результати в звітному періоді; інші зміни первісної (переоціненої) вартості та сума зносу основних засобів; первісна (переоцінена) вартість та сума зносу на кінець звітного року);

- первісна (переоцінена) вартість і сума зносу основних засобів, щодо яких існують передбачені чинним законодавством обмеження володіння, користування та розпорядження;

- первісна (переоцінена) вартість і сума зносу переданих у заставу основних засобів;

- сума капітальних інвестицій в основні засоби за звітний рік;

- сума укладених угод на придбання у майбутньому основних засобів;

- залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо);

- первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів, які продовжують використовуватись;

- залишкова вартість основних засобів, вилучених з експлуатації для продажу;

- первісна вартість, залишкова вартість та метод оцінки основних засобів, отриманих за рахунок цільового фінансування;

- зміна розміру додаткового капіталу в результаті переоцінки основних засобів та обмеження щодо його розподілу між власниками (учасниками);

- у примітках до консолідованої фінансової звітності щодо кожної групи основних засобів наводиться сума курсових різниць у зв'язку з перерахунком вартості основних засобів, наведеної у фінансовій звітності дочірніх підприємств.

Інформація про основні засоби для податкових потреб відображається у додатку АМ до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, де наводиться:

- балансова вартість основних засобів на початок та кінець звітного періоду у відповідності до податкових груп основних засобів;

- сума розрахованої амортизації за звітний (податковий) період за податковими правилами, які визначені п.138.3 ст. 138 Податкового кодексу України.

Методологічною основою формування інформації про основні засоби для статистичних потреб є “Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження щодо основних засобів”, яке затверджене Наказом Державної служби статистики України № 208 від 07.07.2014 р. Інформація надається у вигляді звіту під назвою “Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію” № 11–ОЗ (річна).

Згідно з [6] у “Звіті про наявність та рух основних засобів, амортизацію” наводиться наступний склад інформації про основні засоби:

- первісна та (або) переоцінена вартість (з урахуванням переоцінки (дооцінки, уцінки), а також залишкова вартість (за відрахуванням зносу) основних засобів, які згруповані за видами економічної діяльності на початок та кінець звітного року;

- вартість основних засобів, що надійшли, у тому числі вартість уведених у дію нових основних засобів, вартість основних засобів, що вибули у звітному році, у тому числі ліквідованих;

- амортизація (знос) основних засобів за рік;

- вартість основних засобів, на які повністю нараховано амортизацію (знос).

У звіті за формою 11- ОЗ показник “Первісна (переоцінена) вартість на кінець року” обліковується за такими видами основних засобів та інших необоротних матеріальних активів: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель; будівлі, споруди та передавальні пристрої; житлові будівлі; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); тварини; багаторічні насадження; інші основні засоби; бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові (нетитульні) споруди; природні ресурси; інвентарна тара; предмети прокату; інші необоротні матеріальні активи.

Отже, в ході проведеного дослідження виявлено, що обсяг інформації про основні засоби для бухгалтерських, податкових та статистичних потреб є різним та залежить від мети складання та подання відповідних видів звітності.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15/paran140#n140>.
2. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Закон України “Про державну статистику” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 “Основні засоби” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України // Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
6. Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження щодо основних засобів [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби статистики України // Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>

Петраков Ярослав Валерійович, канд. екон. наук, доцент
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ПІДХОДИ ДО ОПОДАТКУВАННЯ ЕНЕРГОПРОДУКТІВ ТА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В ЄС ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

На основі аналізу еволюції практик дизайну податкового механізму енергетичного оподаткування в країнах ЄС протягом останніх 30 років можна виділити 4 основні підходи до формування податкового механізму:

1) *квазіфіскальний* – дизайн механізму повністю ігнорує будь-які зовнішні цілі, крім суто фіскальної – наповнення бюджету, без урахування принципів справедливості, рівності, пропорційності та ефективності оподаткування. Такий підхід був характерним для етапу початкового запуску енергетичного оподаткування в окремих країнах ЄС у кінці 80х років ХХ століття, коли введення акцизу призвело до збільшення надлишкового податкового тягаря на енергоінтенсивні галузі з високим проміжним споживанням енергоресурсів (металургія, рудна і хімічна, нафтохімічна промисловість), а також на домогосподарства з високими витратами на енергію, обумовлені географічним місцем розташуванням – віддалені місця (острови), північні райони;

2) *фіскальний* – податковий механізм є фіскально-орієнтованим, але застосовує диференціацію номінальних ставок для вирівнювання середнього та граничного рівня ефективного оподаткування кінцевого споживання енергоресурсів та продуктів (у т.ч. – електроенергії), враховує особливості джерел походження енергетичної генерації (атом, природа, енергетична сировина) та ефективність каналів трансмісії енергії (відкриті чи закриті системи енергопостачання). Даний підхід був розповсюдженим в середині 90х років ХХ століття і став початковою точкою переговорів на рівні ЄС щодо необхідності податкової гармонізації у Спільноті, які завершилися прийняттям Директив 92/81 та 92/82 від 19.10.1992, якими було гармонізовано структуру та проведено апроксимацію ставок акцизів на нафтопродукти. З одного боку, це підвищило спроможність внутрішнього ринку ЄС, з іншого – створило дискримінаційні умови для торгівлі і споживання нафтопродуктів відносно інших енергетичних продуктів (вугілля, газу, електроенергії). В умовах розвитку енергетичного ринку Співтовариства у напрямку диверсифікації,